

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 33

(Prot. Nr.22, 2.§)

2007.gada 25.aprīlī

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr.705/06/11/4

Par Konkurences likuma 13.panta 4.punkta iespējamo pārkāpumu konsorcijs - *Swetrak AS*, *Abetong Teknik AB* un *Strängbetong AB*, un Lietuvas kompānijas *UAB Swetrak* darbībās

Konkurences padome 28.03.2006 saņēma SIA „Stīga Balt” (turpmāk arī Iesniedzējs) 27.03.2006. iesniegumu Nr.35 (turpmāk – Iesniegums).

Iesniegumam bija pievienotas vairākas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātas dokumentu kopijas, kas pēc Iesniedzēja uzskatiem liecināja par Konkurences likuma 13.panta 4.punkta iespējamo pārkāpumu konsorcijs (personu grupas), kurā ietilpst Igaunijas kompānija *Swetrak AS* (grupas līderis), Zviedrijas kompānija *Abetong Teknik AB* un Zviedrijas kompānija *Strängbetong AB* (turpmāk visi trīs uzņēmumi – Konsorcijs), un Lietuvas kompānijas *UAB Swetrak* darbībās, piedaloties Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas (turpmāk – Satiksmes ministrijas) 31.08.2005. izsludinātajā konkursā „Sliežu ceļu atjaunošana Austrumu – Rietumu dzelzceļa koridora posmos: gulšņu ar elastīgiem stiprinājumiem piegāde”; iepirkuma identifikācijas numurs: SM2005/33/2004/LV/16/C/PT/002/02/01-01 (turpmāk – Konkurss).

Konkurences padome no Iesnieguma konstatēja sekojošo:

- 1) Iesniegumā norādīts, ka Konsorcijs atrodas dominējošā stāvoklī dzelzsbetona gulšņu ar elastīgajiem sliežu stiprinājumiem (turpmāk – gulšņu) ražošanas tirgū ne tikai Latvijā, bet arī visās trijās Baltijas valstīs. Tāpat arī norādīts, ka Konsorcijs piedāvātā cena Konkurssam ir nepamatoti zema. Pēc Iesniedzēja rīcībā esošās informācijas, Konsorcijs piedāvātā produkta cena ir zem gulšņu ražošanas pašizmaksas un zem vidējām mainīgām izmaksām;
- 2) 13.12.2005. Iesniedzējs saņēma Konkurss organizētāja – Satiksmes ministrijas – vēstuli „Par atklāta konkursa rezultātiem”, kurā bija norādīts, ka iepirkuma izpildes tiesības piešķirtas konkursa pretendenta – Konsorcijam, ar cenu par gulsni – (*) EUR/gab. SIA „Stīga Balt” piedāvājums bija nākamais lētākais piedāvājums;
- 3) saskaņā ar Iesniegumam pievienotajiem dokumentiem SIA „Stīga Balt” 21.12.2005. vērsās Iepirkumu uzraudzības birojā ar sūdzību par Konkurss komisijas 07.12.2005. lēmumu, uzskatot to par nelikumīgu un atceļamu. Kā vienu no sūdzības argumentiem Iesniedzējs atzīmē to, ka Konsorcijs ir iesniedzis nepamatoti lētu piedāvājumu un šī piedāvājuma cena esot zem preces ražošanas pašizmaksas, jo ir jāņem vērā dārgās transportēšanas izmaksas, kā arī iespējamais cenu pieaugums dabas gāzei, elektroenerģijai, pamatmateriāliem un darba spēka izmaksām nākamo četru gadu

laikā, t.i., laika periodā, kurā plānota valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” un Konsorcijs sadarbība gulšņu piegādes ietvaros. Tā kā tuvākā ražotne, no kuras Konsorcijs var piegādāt gulšņus valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”, ir Konsorcijs saistītā uzņēmuma – Lietuvas sabiedrības *UAB Swetrak* ražotne Marijampolē, Lietuvas Republikā, tad Konsorcijs piedāvātais cenas apjoms ir jāvērtē, vadoties no ražošanas izmaksām, transporta izdevumiem un līguma ar gulšņu ražotāju par tiesībām izplatīt gulšņus Latvijas teritorijā.

Iesniegumā ietvertā informācija liecina, ka *Swetrak AS* ir pārtraukusi gulšņu ražošanu, jo gulšņu ražotne Igaunijā ir demontēta, tāpēc Konsorcijs veiks gulšņu piegādes no *UAB Swetrak*. Šo informāciju var apliecināt Konkursa organizētājs un daļēji tas ir atspoguļots Iepirkuma uzraudzības biroja Sūdzības izskatīšanas komisijas 13.01.2006. lēmumā Nr.4-1.2/06-7;

- 4) SIA „Stīga Balt” 23.01.2006. iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par Iepirkuma uzraudzības biroja Sūdzības izskatīšanas komisijas lēmuma Nr.4-1.2/06-7 atcelšanu. Savukārt 01.02.2006. Administratīvās rajona tiesas tiesnese SIA „Stīga Balt” pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu noraidīja. No Iesniegumā ietvertās informācijas izriet, ka SIA „Stīga Balt” uzzināja par iepirkuma līguma noslēgšanu ar Konkursa uzvarētāju no minētā Administratīvās rajona tiesas lēmuma;
- 5) SIA „Stīga Balt”, Konsorcijs un Lietuvas sabiedrība *UAB Swetrak* darbojas vienas konkrētas preces – gulšņu ražošanas – tirgū un ir uzskatāmi par lielākajiem tirgus dalībniekiem gulšņu ražošanas tirgū Baltijas valstīs;
- 6) kā apliecina Iesniegumā pievienotie dokumenti, kompānijas *Abetong Teknik AB* un *Strängbetong AB* ir konsorcijs līdera Igaunijas sabiedrības *Swetrak AS* vienīgie dibinātāji: katram pieder 50% Igaunijas sabiedrības pamatkapitāla. Savukārt *Swetrak AS* pieder 60% Lietuvas sabiedrības *UAB Swetrak* pamatkapitāla. Tādējādi *Swetrak AS*, *Abetong Teknik AB*, *Strängbetong AB* un *UAB Swetrak* ir savstarpēji caur dibinātājiem saistītas sabiedrības;
- 7) Iesniedzējs uzskata, ka Konsorcijs sadarbībā ar *UAB Swetrak*, atrodoties dominējošā stāvoklī gulšņu ražošanas tirgū, ļaunprātīgi to izmanto, kas izpaužas netaisnīgas pārdošanas cenu tiešā vai netiešā piemērošanā Satiksmes ministrijas atklātā konkursā Konkurences likuma 13.panta 4.punkta izpratnē.
- 8) SIA „Stīga Balt” norāda, ka nepamatoti zema cena ir noteikta, lai Konsorcijs vienīgais konkurents Latvijā – SIA „Stīga Balt” būtu spiests pārtraukt gulšņu ražošanu un Konsorcijs iegūtu monopolstāvokli šajā tirgū.

Iesniedzējam veicot rūpīgu gulšņu ražošanas tirgus izpēti un izvērtējot *UAB Swetrak* iesniegtos piedāvājumus citos konkursos, SIA „Stīga Balt” konstatēja, ka Konsorcijs, ienākot Latvijas teritorijā, ir noteicis nepamatoti zemu cenu, kas liecina par netaisnīgu cenu piemērošanu.

Piemēram, 13.04.2005. *UAB Swetrak* iesniedza piedāvājumu konkursa organizētājam Lietuvas sabiedrībai *UAB JK Grupe* par preces – gulšņu ar elastīgajiem stiprinājumiem *Vossloh* – piegādi *AB Lietuvos geležinkeliai* (Lietuvas dzelzceļš) atklātajā konkursā par (*) LTL/gab., kas atbilst (*) EUR/gab. EXW Marijampole, kā arī par gulšņu ar elastīgajiem stiprinājumiem *Pandrol* piegādi par (*) LTL/gab., kas atbilst (*) EUR/gab. EXW Marijampole. Turklāt uz šī konkursa piegādi papildus vēl jāmaksā transporta izdevumi, lai piegādātu gulšņus no ražotnes Marijampolē Lietuvas dzelzceļam, kā arī *UAB JK Grupe* uz sava rēķina ir jāatgriež *UAB Swetrak* koka starplikas, kas savukārt vēl sadārdzina viena gulšņa cenu par (*) EUR/gab.

Iesniedzējs lūdz izvērtēt norādītos apstākļus, konstatēt Konsorcijs darbībā Konkurences likuma 13.panta 4.punkta pārkāpumu, pieņemt lēmumu par tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu pārkāpējam.

Izvērtējot Iesniegumu un tam pievienotās dokumentu kopijas, Konkurences padome 26.04.2006., (Prot. Nr.28, 4.§), pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu un 23.panta pirmo daļu, nolēma ierosināt lietu Nr. 705/06/11/4 uz Iesnieguma pamata par Konkurences likuma 13.panta 4.punkta iespējamo pārkāpumu Konsorcijs un Lietuvas sabiedrības *UAB Swetrak* darbībās.

Procesa dalībnieki minētās lietas ietvaros ir sekojoši:

Konsorcijs (personu grupa): *Swetrak AS* (grupas līderis), *Abetong Teknik AB* un *Strängbetong AB*, ko apliecina 14.11.2005. noslēgtā Konsorcijs vienošanās (*Consortium agreement*).

Swetrak AS (Komercreģistra kods 10072259) juridiskā adrese: Tammi Road 51, EE 76902 Harku, Estonia.

Abetong Teknik (reģistra kods: 556277-1550) juridiskā adrese: P.O. Box 24, SE-351 03, Växjö, Sweden.

Strängbetong AB (reģistra kods: 556539-4904) juridiskā adrese: P.O. Box 858, SE-131 25, Nacka, Sweden.

UAB Swetrak (reģistra kods: 1081114) juridiskā adrese: Gamyklų g. 1, Marijampolė, Lithuania.

Saskaņā ar Igaunijas Republikas Komercreģistra datiem *Swetrak AS* ir akciju sabiedrība, kuras darbības joma ir būvmateriālu, t.sk., betona elementu projektēšana, ražošana, realizēšana, pirkšana – pārdošana un starpniecība. *Swetrak AS* darbības jomā vēl ietilpst ar pamatdarbību saistītu konsultāciju sniegšana un mārketing; ar pamatdarbību saistītu patentu, licenču, tehnoloģijas, *know-how* un citas tehniskās informācijas iegūšana un apmaiņa.

SIA „Stīga Balt” (reģ. Nr. 41503009106) juridiskā adrese: Varšavas iela 47, Daugavpils, Latvija, LV-5404.

Komerscābiedrības pamatdarbības veidi:

- betona, ģipša un cementa izstrādājumu ražošana;
- konstruktīvo metālizstrādājumu ražošana;
- pārējo gatavo metālizstrādājumu ražošana;
- mēbeļu ražošana;
- u.c. statūtos paredzētā darbībā.

Pēc SIA „Stīga Balt” mājas lapā sniegtās informācijas, uzņēmums dibināts 1993.gadā uz Dzelzsbetona gulšņu rūpnīcas bāzes, kura 1967.gadā sāka ražot dzelzsbetona gulšņus. No 1993.gada līdz šim brīdim saražots 6 milj. gulšņu. Dzelzceļa klātnes kopējas garums izliktiem no šiem gulšņiem sastāda 3,3 tūkst. km. Pa SIA „Stīga Balt” ražotajiem gulšņiem brauc dzelzceļu sastāvi ne tikai Latvijā, bet arī Lietuvā, Igaunijā un Kaļiningradas apgabalā. 90.gadu beigās, kad notika stiprinājumu tipa maiņa, uzņēmumā dzelzsbetona gulšņus stiprinājumu KB vietā sāka ražot gulšņus ar stiprinājumiem SB-3, bet vēlāk ar W-14NT *Vossloh* (ražoti Vācijas kompānijā *Vossloh*), kurus uzņēmums ražo pašlaik. Paralēli gulšņu ražošanai uzņēmums veic tilta tipa gulšņu TG-1 un TG-2, kuru montāžai paredzēti kontrstūrīši, un pusgulšņu tilta celtnu ceļiem, ražošanu.¹

Konkurences padome 26.03.2007. un 27.03.2007. nosūtīja procesa dalībniekiem paziņojumus par to, ka lietā Nr.705/06/11/4 ir konstatēti nepieciešamie fakti lēmuma pieņemšanai. Saskaņā ar Konkurences likuma 26.panta sesto un septīto daļu pēc lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanas procesa dalībniekiem 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas brīža ir tiesības iepazīties ar lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildu informāciju (pierādījumus).

¹ Skat. internetā www.stigabalt.lv (uz 01.02.2007.)

Procesa dalībnieki 03.04.2007. iepazīnās ar lietas materiāliem. Konkurences padomē 05.04.2007. tika saņemts *Swetrak AS* pilnvarotā pārstāvja iesniegums ar lūgumu pagarināt paskaidrojumu un papildus informācijas iesniegšanas termiņu līdz 16.04.2007. 10.04.2007. tika saņemts SIA „Stīga Balt” pilnvarotā pārstāvja iesniegums Nr.2-57 „Par viedokļa izteikšanu lietā Nr.705/06/11/4” un 16.04.2007. no *Swetrak AS* pilnvarotā pārstāvja tika saņemti paskaidrojumi minētajā lietā.

Izvērtējot lietā Nr. 705/06/11/4 esošo informāciju, kas tika iegūta no Satiksmes ministrijas Investīciju departamenta, valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”, SIA „Stīga Balt”, SIA „Consolis Latvija”, *Swetrak AS* (Igaunija), *UAB Swetrak* (Lietuva), *Eesti Raudtee AS* (Igaunija) un *AB Lietuvos geležinkeliai* (Lietuva) u.c. informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

31.08.2005. Satiksmes ministrija izsludināja atklātu konkursu „Sliežu ceļu atjaunošana Austrumu – Rietumu dzelzceļa koridora posmos: gulšņu ar elastīgiem stiprinājumiem piegāde”, id.Nr. SM2005/33/2004/LV/16/C/PT/002/02/01-01, kura nolikums 31.08.2005. apstiprināts un 07.09.2005. publicēts Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā². Saskaņā ar Iesniegumam pievienoto Konkursa komisijas 21.11.2005. sēdes protokolu Nr.16 Konkursa nolikumu izņēma seši komersanti. Piedāvājumu piedalīties iesniedza trīs komersanti: SIA „Stīga Balt”, Konsorcijs un Vācijas uzņēmums *Pfleiderer Infrastrukturtechnik GmbH & Co.KG*.

Satiksmes ministrijas Konkursa komisijas 07.12.2005. sēdes protokols Nr.21 liecina, ka komisija, pamatojoties uz Ministru kabineta 08.06.2004. noteikumu Nr.532 „Noteikumi par atklāta konkursa norisi” 67.punktu, nolēma piešķirt iepirkuma izpildes tiesības Konsorcijam par 481 000 gulšņu ar elastīgajiem sliežu stiprinājumiem piegādi (20 partijas 43 mēnešu periodā) ar cenu (*) **EUR/gab.** par kopējo summu EUR (*) (bez PVN). Savukārt Iesniedzēja piedāvājums ar cenu – (*) **EUR/gab.** par kopējo summu EUR (*) (bez PVN) - bija nākamais lētākais.

Iepirkumu uzraudzības biroja Sūdzību izskatīšanas komisijas 13.01.2006. lēmumā Nr.4-1.2/06-7 norādītā informācija liecina, ka Konsorcija piedāvātā cena par vienību atšķiras no SIA „Stīga Balt” piedāvātās cenas par vienību **mazāk par 10%**, tādējādi Konsorcija piedāvātā cena **nav atzīstama par ievērojami zemāku** un līdz ar to piedāvājumu nevar uzskatīt par nepamatoti lētu, pamatojoties uz likuma „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” 1.panta piekto daļu.

1. Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu **konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.**

1.1. Konkrētās preces tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu **konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.**

Apskatāmajā gadījumā konkrētā prece ir dzelzbetona gulsnis ar elastīgiem sliežu stiprinājumiem. Aizvietojamība ar citu precī no pieprasījuma viedokļa nav iespējama, jo par

² Sludinājums par iepirkumu konkursu. Skat. internetā

http://www.iub.gov.lv/iub/2nd/?cat=863&c_row=15&Yearno=2005&Dayno=01&Monthno=01&Yearlidz=2007&Daylidz=01&Monthlidz=01&objekts=Pasutitajs&kriterijs=Satiksmes%20ministrija&Procedura=ALL&past_s=ALL&slu_type=1&subm=1 (uz 08.01.2007.)

iepirkuma priekšmetu Konkursā ir noteikts betona gulšnis (Konkursa II.1.8.1 punkts, CPV kods 28814280-7) ar elastīgiem sliežu stiprinājumiem (Konkursa II.1.6 punkts). Preces kvalitātes standarti atbilst Eiropas standartam EN 13230-1:2002 un LVS EN 13230-1 prasībām.

Laika posmā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2006.gada 31.martam valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” iepirka dzelzsbetona gulšņus DG-SKL 14 ar *Vossloh* tipa W-14 NT elastīgajiem sliežu stiprinājumiem. Vēl bez betona gulšņiem ar elastīgajiem stiprinājumiem, nacionālie dzelzceļa tīkli izmanto koka gulšņus, 2.šķiras gulšņus (*second hand sleepers*) un betona gulšņus bez elastīgajiem stiprinājumiem.

Šobrīd valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” tiek izmantoti šādi gulšņi:

1. Koka gulšņi ar kabu un skrūvējamiem spiedskavu (stingri, neelastīgi) stiprinājumiem.
2. Dzelzbetona gulšņi ar šādiem stiprinājumiem:
 - 2.1. ar elastīgajiem stiprinājumiem W-14 (ražoti Vācijas kompānijā *Vossloh*);
 - 2.2. ar spiedskavu stiprinājumiem KB-65 (ražoti Krievijā).

Dzelzbetona gulšņu paredzētais ekspluatācijas laiks ir 40 gadi, bet koka gulšņiem – 16-17 gadi, savukārt dzelzsbetona gulšņu izmantošana ļauj ekspluatēt 800 m garas un garākas garslides starp stacijām (bezsaldīdu sliežu ceļš), un bezsaldīdu sliežu ceļu izmantošana ievērojami samazina ekspluatācijas izdevumus. Konkrēti elastīgo stiprinājumu izmantošana ļauj palielināt sliežu garumu līdz ceļa posma garumam (10 – 15 km). Pēc valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” 16.02.2007. vēstulē Nr. VL-7/136 norādītās informācijas, līdz 01.01.2007. no Latvijas dzelzceļa sliežu ceļos ieliktajiem 5,4 miljonu gulšņu – 72% ir dzelzsbetona gulšņu (3,9 miljonu). Līdz 2005.gadam galvenokārt tika izmantoti SIA „Stīga Balt” ražotie gulšņi.

Iepirkuma organizētāja prasības attiecībā par iepirkuma priekšmetu ir stingri noteiktas un nevar tikt mainītas, tāpēc aizvietojamības faktoram no piedāvājuma puses šajā gadījumā nav būtiskas nozīmes. Turklāt lietā esošā informācija liecina, ka arī citos konkursos par tiesībām piegādāt gulšņus, ir noteiktas augstas prasības attiecībā pret gulšņiem (materiāls, gabarīta izmēri u.c.). Ievērojot gulšņu ražošanas specifiku, maz ticams, ka uzņēmumi, kuri ražo koka gulšņus, var salīdzinoši īsā laika periodā pārorientēties uz betona gulšņu ražošanu, gadījumā, ja tiem pieaugtu cena.

Tādējādi konstatējams, ka Konkurences likuma 1.panta 5.punkta izpratnē par ***konkrētās preces tirgu ir uzskatāms dzelzsbetona gulšņu ar elastīgiem sliežu stiprinājumiem realizācijas tirgus.***

1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Lai noteiktu konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežas, Konkurences padome ņēma vērā sekojošos apstākļus, par kuru esamību liecina lietā iegūtie pierādījumi:

1.2.1. Konkurences padome ir ieguvusi informāciju par aktivitātēm konkrētās preces tirgū par laika periodu no **2000. līdz 2005.gadam** (līdz Konkursa izsludināšanas brīdim). Izvērtējot lietā esošo informāciju, SIA „Stīga Balt” un *Swetrak AS* minētajā laika periodā veica konkrētās preces piegādes Lietuvā, Latvijā un Igaunijā, piedaloties gan nacionālo dzelzceļu izsludinātajos iepirkumu konkursos, gan arī veicot piegādes individuālajiem pasūtījumiem. Turklāt iegūtie pierādījumi liecina, ka *Swetrak AS* veica vienu piegādi arī Zviedrijā (Zviedrijas dzelzceļam). SIA „Stīga Balt” un *Swetrak AS* sniegtā informācija liecina, ka iepriekš norādītajā laika periodā citās valstīs šie komersanti neveica konkrētās preces piegādes. No tā izriet, ka par konkrētā ģeogrāfiskā tirgus visplašākajām robežām var uzskatīt Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Zviedrijas teritorijas.

1.2.2. SIA „Stīga Balt” 24.11.2006. vēstulē Nr.96 sniegtā informācija liecina, ka dzelzsbetona gulšņu ar elastīgiem sliežu stiprinājumiem ģeogrāfiskais tirgus ir ierobežots – aptuveni 300-400 km attālumā no ražotnes atrašanas vietas, jo ģeogrāfiskā tirgus robežas ietekmē gulšņu transportēšanas (loģistikas) izdevumi, ieskaitot speciālo transportēšanas iesaiņojumu. Savukārt *Swetrak AS* 16.01.2007. vēstulē norādītā informācija liecina par to, ka šī specifiskā produkta piegādes ģeogrāfiskais tirgus varētu būt 1000 km rādiusā no ražotnes atrašanās vietas.

1.2.3. Baltijas valstu dzelzceļu sliežu platums un tehniskie standarti, kas ir analogiski bijušās PSRS tehniskajiem standartiem, ir atšķirīgi no citās Eiropas valstīs esošajiem. Tāpēc ir pamats uzskatīt, ka Zviedrijas pasūtītājs (Zviedrijas dzelzceļš) izvirzīja citas prasības attiecībā par konkrētās preces parametriem. Tas savukārt liecina, ka Zviedrijas teritorijā konkurences apstākļi ir atšķirīgi no Baltijas valstīs esošajiem konkurences apstākļiem (tiek pieprasīta prece, kura atšķiras no konkrētās preces). Turklāt minētajā laika periodā uz Zviedriju tika veikta tikai viena piegāde, t.i., nepastāv tendence, ka procesa dalībnieki regulāri veic piegādes uz Zviedriju, kas iespējams tiek skaidrots arī ar 1.2.2. punktā minēto par dārgām transporta izmaksām un specifisko preces iesaiņojumu.

Savukārt starp gulšņu ražotājiem bijušajās PSRS republikās (Krievija, Baltkrievija) un Baltijas valstīs arī nepastāv vienādi konkurences apstākļi, jo šīs valstis šķir Eiropas Savienības ārējā robeža. Tāpēc konkrētās preces tirgus ir gulšņu tirgus Baltijas valstu robežās.

1.2.4. No lielākajiem pasūtītājiem - nacionālajiem dzelzceļu operatoriem iegūtā informācija liecina, ka iepriekš norādītajā laika periodā tikai *Swetrak AS*, *UAB Swetrak* un SIA „Stīga Balt” veica konkrētās preces piegādes Baltijas valstīs. (*)

Izvērtējot SIA „Stīga Balt” 24.11.2006. vēstulē Nr.96, *Eesti Raudtee AS* 20.12.2006. vēstulē Nr.9-2/10270, *AB Lietuvos geležinkeliai* 28.12.2006. vēstulē Nr.4.7-TT-6, *Swetrak AS* 16.01.2007. vēstulē norādīto informāciju, par konkrēto ģeogrāfisko tirgu laika periodā no 2000.gada līdz 2001.gadam var uzskatīt **Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valstu teritorijas**, taču laika posmā no 2002. gada līdz 2005.gadam bija **Latvijas un Lietuvas teritorijas**, jo *Eesti Raudtee AS* šajā laika posmā neveica konkrētās preces iepirkumus.

1.2.5. Konkurences padomes rīcībā esošā informācija liecina, ka konkrēto preci, kura tika piegādāta iepriekš norādītajā laika periodā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pircējiem, ražoja šajās valstīs esošie ražotāji: *UAB Swetrak*, SIA „Stīga Balt”, (*). Turklāt Baltijas valstu organizētajos iepirkumu konkursos no minētajiem komersantiem piedalījās tikai *Swetrak AS* un SIA „Stīga Balt”.

1.2.6. Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju norādītajā laika periodā Igaunijā (pasūtītājs – Igaunijas dzelzceļš) notika tikai divi konkrētās preces iepirkumi – 2000. un 2001.gadā. Vienīgais uzņēmums, kas pretendēja abos minētajos konkursos, bija (*) ((*) piegādāja Igaunijas dzelzceļam (*) ražoto preci).

Laika periodā no 2002.gada līdz 2006.gada beigām (SIA „Stīga Balt” 13.12.2006. vēstule Nr.106 liecina, ka 2006.gada beigās *Eesti Raudtee AS* ir izsludinājis iepirkumu konkursu par gulšņu piegādi) *Eesti Raudtee AS* neveica konkrētās preces iepirkumus. Neskatoties uz to, Konkurences padome, pamatojoties uz 1.2.1.-1.2.5.punktā minēto, uzskata, ka konkurences apstākļi Igaunijā ir līdzīgi konkurences apstākļiem Lietuvā un Latvijā. Līdz ar to Igaunijas teritorija ir iekļaujama konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežās, taču tas būtiski neietekmē tirgus daļu sadalījumu, jo Igaunijā laika posmā no 2002.gada līdz 2006.gada beigām preces realizācija netika veikta.

Pamatojums argumentam par konkrēto ģeogrāfisko tirgu laika posmā no 2000.-2005.gada pieņemt Baltijas valstu teritorijas, ir sniegts pretendentu pieteikumos Konkursam, SIA „Stīga Balt” 21.06.2006. vēstulē, valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” 22.06.2006. vēstulē Nr.D-7/784 un *Eesti Raudtee AS* 20.12.2006. vēstulē Nr.9-2/10270, lai gan minētie dokumenti

liecina, ka šajā laikā gan Iesniedzējs, gan Konsorcijs nodarbojās ar konkrētās preces realizāciju tikai Lietuvā un Latvijā. No lietā esošās informācijas izriet, ka Latvijā un Lietuvā pastāv vienots standarts attiecībā uz šajā lēmumā konstatēto konkrēto preci, tādēļ, vērtējot piedāvājuma un pieprasījuma faktorus, ir jāsecina, ka apstākļi konkrētās preces tirgū ir līdzīgi.

Nemot vērā minēto, Konkurences padome uzskata, ka par **konkrēto ģeogrāfisko tirgu** šajā lietā ir jāuzskata **Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valstu teritorijas**.

Konkrētās preces ražošana ir specifiska skatoties no tehnoloģijas viedokļa un tā prasa lielus ieguldījumus. Otrkārt, pamatojoties uz tirgus dalībnieku sniegto informāciju par ražotnēm Baltijas valstīs, katrā no Baltijas valstīm ir tikai viena ražotne un tas nozīmē, ka ražotnes izveidē un izplatītāju tīklu attīstībā būtu jāiegulda lieli līdzekļi, kas prasītu lielas izmaksas. Līdz ar to var secināt, ka tirgū pastāv augstas ieiešanas barjeras jauniem tirgus dalībniekiem.

Izvērtējot lietas materiālus un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome secina, ka **konkrētais tirgus** lietā ir **dzelzbetona gulšņu ar elastīgiem sliežu stiprinājumiem realizācijas tirgus Baltijas valstīs**.

2. Konkrētā tirgus dalībnieki

2.1. Konsorcijs (personu grupa): *Swetrak AS* (grupas līderis), *Abetong Teknik AB* un *Strängbetong AB*, ko apliecina 14.11.2005. noslēgtā Konsorcija vienošanās (*Consortium agreement*).

Saskaņā ar Iesniegumā minēto informāciju Konsorcijs un Lietuvas sabiedrība *UAB Swetrak* darbojas vienas konkrētas preces – dzelzsbetona gulšņu ražošanas tirgū. Igaunijas vērtspapīru centrālā reģistra dati liecina, ka kompānijas *Abetong Teknik AB* un *Strängbetong AB* ir *Swetrak AS* vienīgie dibinātāji. Katram pieder 50% no Igaunijas sabiedrības *Swetrak AS* pamatkapitāla. Savukārt Igaunijas sabiedrībai *Swetrak AS* pieder 60% no Lietuvas sabiedrības *UAB Swetrak* pamatkapitāla. Līdz ar to var secināt, ka Konsorcijā ietilpstošie uzņēmumi un *UAB Swetrak* ir savstarpēji caur dibinātājiem saistītas sabiedrības. Konsorcijā ietilpstošie uzņēmumi un *UAB Swetrak* ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē. Šo informāciju arī apliecina Iesniegumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertā informācija (Konkurences padomes lēmuma ievaddaļas 6.punkts).

Konsorciju attiecībā uz Konkursu vieno Konsorcija vienošanās (*Consortium Agreement*), kas noslēgta 14.11.2005. starp *Abetong Teknik AB*, *Strängbetong AB* un *Swetrak AS*. Konsorcija vienošanās ir spēkā visu līguma izpildes laiku. Saskaņā ar Konsorcija vienošanās 2.punktu tās mērķis ir kopēja dalība konkursos, ietverot kopēja piedāvājuma izstrādi, maksājuma kārtības noteikšanu, tiesību deleģēšanu sarunām ar klientu u.c., un kopējo preču piegādi Konkursa ietvaros. Konkurences tiesību aspektā šādu vienošanos uzskata par kopuzņēmumu (*joint venture*)³.

2.2. SIA „Stīga Balt”, kura piedāvājums Konkursā tika atzīts kā nākamais lētākais aiz uzvarētāja – Konsorcija. SIA „Stīga Balt” ir gan konkrētās preces ražotājs, gan arī piegādātājs.

2.3. Vācijas uzņēmums *Pfleiderer Infrastrukturtechnik GmbH & Co.KG* (turpmāk – *Pfleiderer AG*), kura piedāvājums Konkursā tika atzīts kā trešais labākais.

Pfleiderer AG līdz ar piedāvājuma iesniegšanu, iesniedza projektu par gulšņu ražotnes izveidi Latvijas teritorijā, vadoties no tā, ka gulšņi tiks piegādāti no jaunuzceltās rūpnīcas. Kā liecina Konkursam iesniegtie materiāli, Vācijas uzņēmums līdz šim nebija ražojis un realizējis

³ Skat. *Commission Notice Guidelines on the applicability of Article 81 of the EC Treaty to horizontal cooperation 5.nodaļu „Commercialisation agreements”*

konkrēto precī Latvijas, Lietuvas, Igaunijas teritorijā. Līdz ar to šo uzņēmumu nevar pieskaitīt pie konkrētā tirgus dalībniekiem.

3. Tirgus daļu aprēķins

Nosakot minēto tirgus dalībnieku tirgus daļas konkrētajā tirgū, ir jāņem vērā, ka šim tirgum ir viena būtiska īpatnība – praktiski vienīgie un lielākie konkrētās preces pircēji (pasūtītāji): Latvijā – valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”, Lietuvā – *AB Lietuvos geležinkeliai* (Lietuvas dzelzceļš), Igaunijā – *Eesti Raudtee AS* (Igaunijas dzelzceļš). Ir jāņem vērā arī iepirkuma līgumu (piegāžu) izpildes termiņi. Praktiski tie ir vairāki mēneši. Ir gadījumi, kad piegāde tiek iesākta vienā gadā, bet pabeigta citā gadā. Tādējādi tirgus daļu noteikšanā par atskaites punktu tiek pieņemts kalendārais gads un piegāde tiek attiecināta uz to gadu, kurā tā tiek uzsākta.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 10.punktu *tirgus daļas var noteikt gan pēc realizācijas apjoma – naudas izteiksmē, gan pēc pārdoto gulšņu daudzuma – gabalos (skat. 1.tabulu).*

Tā kā piegādes līgumi tiek slēgti ne tikai caur iepirkuma procedūrām, kuros cenai ir tendence samazināties, bet arī pusēm vienojoties (cenai tendence palielināties), tad objektīvāk tirgus daļu noteikšanā ir vadīties pēc realizēto gulšņu daudzuma. Tā kā *UAB Swetrak* un *Swetrak AS* ir viens tirgus dalībnieks, tad tirgus daļas ir jāsummē. Turpmāk veiktajos aprēķinos šī kopīgā tirgus daļa tiks norādīta kā *Swetrak* tirgus daļa.

Apkopojot valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” 22.06.2006. vēstulē Nr.D-7/784, SIA „Stīga Balt” 21.06.2006. vēstulē, *Swetrak AS* iesniegtajā piedāvājumā Konkursam, *Eesti Raudtee AS* 20.12.2006. vēstulē Nr.9-2/10270, *AB Lietuvos geležinkeliai* 28.12.2006. vēstulē Nr.4.7-TT-6 un tām pievienotajos pielikumos ietvertu statistisko informāciju, Konkurences padome secina, ka konkrētajā tirgū *Swetrak* tirgus daļa Baltijas valstīs laika posmā no 2000.gada līdz 2005.gadam ir (*), bet SIA „Stīga Balt” – (*).

SIA „Stīga Balt” vislielākā tirgus daļa Baltijas valstīs par šo periodu ir vērojama 2002.gadā ((*)), kas skaidrojams ar lieliem pasūtījumiem valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”, savukārt *Swetrak* vislielāko tirgus daļu ieguva 2005.gadā – (*), veicot lielus pasūtījumus *AB Lietuvos geležinkeliai*.

Salīdzinot tirgus dalībnieku (SIA „Stīga Balt”, *Swetrak*) tirgus daļu lielumu katrā no Baltijas valstīm, var secināt, ka SIA „Stīga Balt” ir ieņēmis (*) ((*)% tirgus daļa) konkrētajā preces tirgū Latvijas teritorijā laika posmā no 2000.-2004.gadam. Savukārt *Swetrak* ir ieņēmis (*)% tirgus daļu Lietuvas teritorijā laika posmā no 2000.-2002.gadam, taču turpmākā laika periodā Lietuvas teritorijā aktīvu darbību uzsāk SIA „Stīga Balt”, ieņemot vairāk par (*)-daļu tirgus. Igaunijas teritorijā 2000. un 2001.gadā (*) ieņem *Swetrak*, kas iepirka gulšņus no (*), savukārt laika posmā no 2002.-2005.gadā pēc apkopotās Konkurences padomes informācijas, var secināt, ka konkrētās produkcijas realizācija Igaunijā nenotiek (*skat. 1.tabulu*).

Savukārt valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” laika posmā no 2000.-2006.gadam organizēja divus iepirkumu konkursus.

Pirmais konkurss norisinājās 2000.gadā un pretendentu vidū bija:
Swetrak AS (cena par vienību USD (*) jeb EUR (*) un USD (*) jeb EUR (*));
Z PSV uh Ostrohas (cena par vienību USD (*) jeb EUR (*));
SIA „Stīga Balt” (cena par vienību USD (*) jeb EUR (*)).

Otrā konkursā, kas norisinājās 2005.gada beigās, pretendentu vidū bija:
Pfleiderer AG (cena par vienību EUR (*));
UAB Swetrak (cena par vienību EUR (*));
SIA „Stīga Balt” (cena par vienību EUR (*)).

Pirmajā konkursā uzvaru guva SIA „Stīga Balt”, otrajā konkursā – *UAB Swetrak*.

Savukārt *AB Lietuvos geležinkeliai* organizētajos konkursos 2002.gadā uzvaru guva *UAB Swetrak* (cena par vienību EUR (*)), 2003.gadā: *UAB Swetrak* (piegāde: 110 500 gulšņi; piedāvātā cena par vienību EUR (*)) un SIA „Stīga Balt” (piegāde: 30 000 gulšņi, cena par

vienību EUR (*)), 2004.gadā: SIA „Stīga Balt” (piegāde: 100 000 gulšņi, cena par vienību EUR (*)), 2005.gadā: SIA „Stīga Balt” un *UAB Swetrak*.

2002.gadā Lietuvas dzelzceļš bija izsludinājis vēl vienu iepirkumu konkursu, kur uzvaru guva SIA „Stīga Balt” (piegāde: 230 000 gulšņu), taču uzņēmuma piedāvājums neatbilda konkursā izvirzītajām tehniskajām prasībām, kā arī SIA „Stīga Balt” nav bijis pieredzes gulšņu piegādē. Šajā pašā konkursā pretendentu vidū bija arī *Walter-Bau AG* (Vācija) - pretendents neguva uzvaru konkursā, jo neatbilda tehniskajām prasībām, un *UAB Swetrak*. Līdz ar to SIA „Stīga Balt” Lietuvas teritorijā aktīvu darbību uzsāka tikai 2003.gadā.

Izvērtējot lietā esošo informāciju, ir pamats uzskatīt, ka tirgus dalībnieku preces piegādes galvenokārt tika veiktas nacionālajiem dzelzceļiem, t.i., piedaloties iepirkumu konkursos. Taču kā liecina SIA „Stīga Balt” iesniegtā informācija (*UAB JK Grupe* 06.04.2005. atbildes vēstule SIA „Stīga Balt” par pretendenta pieteikumu konkursam), tad iepirkumu konkursu procesā Lietuvā piedalās arī Lietuvas dzelzceļa meitas uzņēmumi (*UAB Gelmagis*, *UAB Geležinkelio tiesimo centras*) un partneri ((*)), kas nodrošina Lietuvas dzelzceļam pretendentu komerciālo piedāvājumu efektīvu izstrādi, vienojas par būtiskajām iepirkuma līguma sastāvdaļām un veic reālo darbu izpildi. Tāpēc izvērtējot Lietuvas dzelzceļa un *Swetrak AS* iesniegto statistisko informāciju par darījumiem, ja pircējs bija kāda no iepriekš minētajām kompānijām, tad tas automātiski nozīmēja, ka piegādes tiks veiktas Lietuvas dzelzceļam.

Ir pamats uzskatīt, ja komersants uzvar attiecīgajā konkursā par gulšņu piegādi, viņš iegūst samērā lielu tirgus daļu noteiktā laikā noteiktā teritorijā. Tā kā laika periodā no 2000.-2005.gadā tirgū bija tikai divi tirgus dalībnieki – SIA „Stīga Balt” un *Swetrak AS*, tad to piedāvātā iepirkuma cena ir vienlīdz atkarīga vienam no otra.

1.tabula

Tirgus daļas (%) pēc realizācijas (vienībās) dzelzbetona gulšņiem ar elastīgajiem sliežu stiprinājumiem pa reģioniem laika posmā no 2000.-2005.gadam								
Gads	Latvija		Lietuvā		Igaunijā		Baltijas valstīs	
	<i>Stīga Balt</i>	<i>Swetrak</i>	<i>Stīga Balt</i>	<i>Swetrak</i> (ar ražotāju <i>UAB Swetrak</i>)	<i>Stīga Balt</i>	<i>Swetrak AS</i> (ar ražotāju (*))	<i>Stīga Balt</i>	<i>Swetrak</i>
2000.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
2001.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
2002.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
2003.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
2004.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
2005.	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
<i>vidēji, rēķinot pēc apjomiem</i>							>40	>40

Apkopojot tirgus dalībnieku un nacionālo dzelzceļu iesniegto informāciju, Konkurences padome secina, ka galvenokārt gulšņu piegādes iepirkumu konkursa ietvaros tika veiktas nacionālajiem dzelzceļiem, salīdzinot ar preču piegādi privātajiem uzņēmumiem. SIA „Stīga Balt” laika periodā no 2000. – 2005.gadam Latvijas teritorijā ir piegādājis (*)% produkcijas valsts a/s “Latvijas dzelzceļš”, Lietuvas teritorijā (*)% - *AB Lietuvos geležinkeliai*. Savukārt *Swetrak* minētajā laika periodā Lietuvas teritorijā ir piegādājis (*)% produkcijas Lietuvas dzelzceļam, bet Igaunijas teritorijā ir piegādājis (*)% 2000. un 2001.gadā. Pārējā laika posmā gulšņu realizācija Igaunijas teritorijā nenorisinājās.

4. SIA „Stīga Balt” argumentācija

Konkurences likuma 13.pants nosaka, ka *jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties kā: (4.punkts) netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana.*

Konkurences likuma 1.panta 1.punkts nosaka, ka *dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomiskais (saimnieciskais) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šā dalībnieka vai šo dalībnieku tirgus daļa šajā tirgū ir vismaz 40 procenti un šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un patērētājiem.*

SIA „Stīga Balt”, 10.04.2007. iesniegumā Nr.2-57 sniedzot viedokli par konstatētiem faktiem lietā, paskaidro, ka:

4.1. Iesniedzējs nepiekrīt Konkurences padomes 27.03.2007. vēstulē Nr.630 izteiktajam argumentam, ka nav secināms, ka Konsorcijs atrastos dominējošā stāvoklī Konkurences likuma 1.panta 1.punkta izpratnē. Lai konstatētu kāda tirgus dalībnieka dominējošo stāvokli kādā konkrētā tirgū, ir jākonstatē divas būtiskas pazīmes:

- 1) tirgus dalībnieka tirgus daļa konkrētajā tirgū ir vismaz 40 procenti;
- 2) tirgus dalībnieks spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem.

Sekojoši, lai konstatētu Konsorcijs dominējošo stāvokli konkrētā tirgū, ir jākonstatē abas minētās pazīmes.

4.2. Konsorcijs piedāvātā cena par vienību gulšņu piegādei Konkursa ietvaros bija (*) EUR/gab, kas ir cena zem viena gultņa ražošanas pašizmaksas, un Konsorcijs šī iemesla dēļ uzvarēja attiecīgajā konkursā. Tādā veidā Konsorcijs kavē, ierobežo un deformē konkrēto dzelzsbetona gulšņu tirgu un ir panācis to, ka tagad ilgstošā periodā – 43 mēnešus, darbosies neatkarīgi no konkurenta SIA „Stīga Balt”.

4.3. Preces piedāvāšana par cenu, kas ir zem preces pašizmaksas, ir novedusi pie tā, ka, pēc Iesniedzēja rīcībā esošās informācijas, Konsorcijs nespēj nodrošināt Satiksmes ministriju ar dzelzsbetona gulšņiem, kas atbilst Latvijas Republikas kvalitātes standartiem.

4.4. Pēc Iesniedzēja rīcībā esošās informācijas, *Swetrak AS*, kas ir Konsorcijs līderis, Igaunijā izsludinātajā konkursā „Concrete sleepers 2007” par dzelzsbetona gulšņu piegādi dzelzsbetona gulšņus piedāvāja konkursa rīkotājam (Igaunijas dzelzceļš) par (*) EUR/gab. *Swetrak AS* uzvarēja šo konkursu, jo bija vienīgais pretendents, kura piedāvājums atzīts par konkursam atbilstošu, un ieguva tiesības piegādāt 85 000 dzelzsbetona gulšņus par kopējo summu EEK (*).

SIA „Stīga Balt” 13.12.2006. vēstulē Nr.106 sniegtā informācija liecina, ka minētā konkursa tehniskās specifikācijas nosacījumos bija ietverti punkti, kas neļāva tajā piedalīties ne SIA „Stīga Balt”, ne arī citiem gulšņu ražotājiem. Minētā konkursa tehniskās specifikācijas 1.5.3.punkts noteica dzelzsbetona gulšņu ražošanas tehnoloģijas veidu – *Long Line*. Bez šī veida pastāv arī „tekošā agregāta” metode, kuru pielieto SIA „Stīga Balt”, savukārt pēc *Long Line* metodes Baltijas reģionā gulšņus ražo tikai Lietuvas uzņēmumā *UAB Swetrak*.

5. *Swetrak AS* argumentācija

Swetrak AS, 14.04.2007. paskaidrojumos lietā Nr.705/06/11/4 sniedzot viedokli par konstatētiem faktiem lietā, paskaidro, ka:

5.1. Gulšņu piegādes Baltijas valstīs veic vairāki uzņēmumi, t.sk., SIA „Stīga Balt”, gan Konsorcijs dalībnieki, gan Lietuvas uzņēmums *UAB Swetrak*. Savukārt gulšņu pasūtītāji ir gan privātie, gan valsts un pašvaldību uzņēmumi Baltijas un citās tuvākajās valstīs. Pie šādiem apstākļiem, kad pastāv liels skaits gulšņu pasūtītāju, bet nav iespējams konstatēt ne konkrētu to skaitu un izdarīto pasūtījumu apjomu, ne apzināt visus gulšņu piegādātājus, nevar tikt atzīts, ka Konsorcijs un *UAB Swetrak* tirgus daļa konkrētajā tirgū ir 40 procentu.

5.2. Konsorcijam piedaloties Konkursā un piedāvājot cenu par vienību (*) EUR/gab., piedāvātā cena nav uzskatāma par cenu zem vidējām mainīgām izmaksām vai cenu zem viena gulšņa ražošanas pašizmaksas. Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” piegādātā gulšņa ražošanas izmaksas veido izejmateriālu cena (ieskaitot stiprinājumu izmaksas), energoresursu izmaksas, darbaspēka izmaksas, iekraušanas izmaksas, transportēšanas izmaksas.

Pastāvot lielam skaitam gulšņu pasūtītāju Baltijas valstīs un pastāvot iespējai veikt piegādes uz citām tuvākajām valstīm, nevar tikt uzskatīts par pamatotu fakts, ka *Swetrak AS*, uzvarot Satiksmes ministrijas konkursā par gulšņu piegādi valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”, ir ieguvis spēju darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem un klientiem, un tādā veidā ievērojami kavēt, ierobežot un deformēt konkurenci pietiekami ilgā laika posmā.

5.3. SIA „Stīga Balt” nepamatoti salīdzina *Swetrak AS* piedāvātās cenas valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” ar gulšņa cenām, kādas piedāvāja *UAB Swetrak*, piedaloties *UAB JK Grupe* organizētajā konkursā par gulšņu piegādi Lietuvas dzelzceļam (*skat. Konkurences padomes lēmuma ievaddaļas 8.punktu*). Kā norāda *Swetrak AS*, piedaloties Konkursā, tika projektēti tādu gulšņi, kas atbilst specifiskām valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” prasībām attiecībā uz gulšņu kravnesību. Tā kā gulšņu pasūtītāju izvirzītās prasības attiecībā uz gulšņu tehniskajām īpašībām katrā konkrētā gadījumā būtiski atšķiras, gulšņu ražošanas izmaksas abos gadījumos nevar būt vienādas un tādejādi nevar tikt salīdzinātas.

5.4. (*)

5.5. SIA „Stīga Balt” 4.4.punktā minētajā konkursā nepiedalījās, jo uzņēmums nespēja izpildīt Igaunijas dzelzceļa izvirzītās gulšņu kravnesības prasības. Viens no faktoriem, kas ietekmē gulšņu ražošanas izmaksas un kas ļauj *UAB Swetrak* piedāvāt tā saražotos gulšņus par zemāku cenu nekā SIA „Stīga Balt”, ir *UAB Swetrak* ražojumu tehniskās īpatnības.

6. *Swetrak* iespējamā dominējošā stāvokļa izvērtējums

Konkurences padome, izvērtējot lietas apstākļus un pušu argumentāciju, secina, ka:

6.1. Abiem tirgus dalībniekiem ilgākā laika periodā ir bijušas aptuveni vienādi lielas tirgus daļas – SIA „Stīga Balt” ((*)) un *Swetrak* ((*)) - konkrētajā tirgū. Konkurences padome konstatē, ka gan SIA „Stīga Balt”, gan *Swetrak* tirgus daļas, rēķinot pēc realizētajiem apjomiem Baltijas valstīs laika posmā no 2000. - 2005.gadam, pārsniedza 40 procentu, - kas ir viena no pazīmēm, konstatējot Konkurences likuma 1.panta 1.punktā ietvertu. Pie tam *Swetrak* tirgus daļa konkrētajā tirgū laika posmā no 2000. – 2005.gadam bija (*) nekā SIA „Stīga Balt” tirgus daļa. Taču, pamatojoties uz *1.tabulā* aprēķinātajām tirgus daļām, tirgus daļu sadalījums ik gadu ir krasī mainījies. Šī daļu mainība jeb nestabilitāte liecina par to, ka šajā tirgū nevienam no tirgus dalībniekiem nav dominējošais stāvoklis.

6.2. Abiem tirgus dalībniekiem ilgākā laika periodā (no 2000. – 2005. gadam) ir bijusi vienlīdz liela tirgus daļa konkrētajā teritorijā (skatot Baltijas valstis katru atsevišķi), nosakot cenu par vienību, taču realizējot daļu produkcijas cita tirgus iekarošanas nolūkā par zemākām cenām nekā konkurentam. Kā piemēru var minēt: *Swetrak AS* piedāvājuma cena par vienību, piedaloties valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” organizētajā konkursā 2005. gada beigās, ir (*) EUR/gab, savukārt Lietuvas teritorijā šis uzņēmums piedāvā gulšņus dārgāk (par vienību). Šo situāciju arī var skaidrot analogiski: tirgus dalībnieks ar mērķi uzsākt uzņēmējdarbību jaunā teritorijā pazemina cenu par vienību.

No 2000. līdz 2002. gadam (ieskaitot) Lietuvas teritorijā bija tikai viens tirgus dalībnieks – *Swetrak*, un tā piedāvātā cena par vienību, piedaloties konkursos, – (*) EUR/gab. Bet sākot ar 2003. gadu Lietuvā aktīvu darbību uzsāka otrs tirgus dalībnieks – SIA „Stīga Balt”, atņemot (*)-daļu konkrētās preces realizācijas tirgu, ar (*) EUR/gab (2003. gadā), un pēc SIA „Stīga Balt” aktīvas darbības uzsākšanas Lietuvā, *Swetrak* cena par vienību samazinājās līdz (*) EUR/gab. Taču šī cena par vienību bija augstāka par SIA „Stīga Balt” cenu par vienību, kas ir skaidrojams ar to, kā veidojas cena par vienību. Gulšņa ražošanas un piegādes izmaksas veido izejmateriālu cenu (iekļaujot stiprinājuma izmaksas), energoresursu izmaksas, darbaspēka izmaksas, iekraušanas izmaksas un transportēšanas izmaksas. Līdz ar to ir secināms, ka pēc jauna tirgus dalībnieka ienākšanas Lietuvas teritorijā, ***Swetrak* bija spiests samazināt savu piedāvājuma cenu radušās konkurences spiediena rezultātā.**

Konkurences padome jau iepriekš norādīja, ka jaunas tirgus teritorijas iekarošanas nolūkā tirgus dalībnieks pazemina cenu par vienību. Turklāt lietā iegūtā informācija liecina, ka SIA „Stīga Balt”, piedaloties iepirkumu konkursā Lietuvā 2003. gadā, piedāvāja zemāku cenu par vienību nekā *UAB Swetrak*, pie kam piegādes apjoms (SIA „Stīga Balt”) bija gandrīz (*) reizes mazāks.

6.3. Analizējot aprēķinātās tirgus daļas ražotājiem Baltijas valstīs kopumā, tās nepārtraukti mainās un ja vienā gadā līderpozīcijas ieņem *Swetrak*, tad otrā gadā – SIA „Stīga Balt”. Līdz ar to var secināt, ka tirgus daļas pieaugums, ņemot realizācijas apjomus pa vienībām, ir atkarīgs no konkrētās valsts (Latvija, Lietuva, Igaunija) dzelzceļu organizētajiem iepirkumu konkursiem. Ja tirgus dalībnieks konkrētajā konkursā gūst uzvaru, līdz ar to iegūstot iespēju veikt gulšņu piegādes, tas strauji palielina viņa tirgus daļu, salīdzinot ar konkurentiem. Tirgus daļu pieaugumu veicina arī tirgus dalībnieka spēja kārtējā iepirkumu konkursā piedāvāt cenu – zemāku par konkurenta cenu. Pieprasījums tirgū ir salīdzinoši nestabils un pasūtītāju ir maz.

Konkrētajam tirgum raksturīgas duopola iezīmes, jo tirgū aktīvu darbību veic *Swetrak* un SIA „Stīga Balt” (lai gan abi uzņēmumi vienlaicīgi nav veikuši aktīvu darbību konkrētajā tirgū, tāpēc viennozīmīgi par duopola tirgus dalībniekiem minētos uzņēmumus nevar nosaukt), savukārt pārējo uzņēmumu ieiešana tirgū ir apgrūtināta, jo ir augstas ieiešanas barjeras (skat. *Konkurences padomes lēmuma 7. lappu par augstām ieiešanas barjerām jauniem tirgus dalībniekiem*).

Pēc *A. Karno (A. Cournot) duopolistiskās teorijas*⁴, tirgus dalībnieki konkrētajā tirgū realizē standartizētu preci, kam nav aizvietotāju; pircēji (dzelzceļu operatori) nosaka tirgus cenas, pie kurām pārdevēji (preces ražotāji-piegādātāji) saražo noteiktu produkcijas apjomu, un ja viens no duopoliem vēlas ienākt jaunā teritorijā, tad cena par vienību ir jāsamazina. Katram no tirgus dalībniekiem ir jādomā par konkurenta atbildes reakciju, nosakot savai precei cenu un plānojot ražošanas apjomu. Ja viens uzņēmums paaugstina cenu par vienību, tad tam ir jārēķinās ar to, ka otrs var tā nerīkoties, un tādā gadījumā pirmais noteikti zaudēs daļu no klientiem, un otrādi – ja viens no uzņēmumiem samazina cenu, tad tas iegūst tikai tad, ja otrs tā nerīkojas, jo pretējā gadījumā ieguvuma nav nevienai no pusēm.

Tādējādi, vērtējot konkurences apstākļus, tai skaitā, konkurenta darbības, konkurentiem reaģējot uz otra veiktajām cenu izmaiņām, un tirgus daļu lielumu un to

⁴ Олевский Г. М. *Микроэкономика. Часть I (Курс лекций)*. Рига: ЛГИРЧХ, 1997. 146-160 с.

izmaiņas ilgākā laika periodā, nav konstatējams, ka Konsorcijs spētu ilgākā laika posmā darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no tā konkurenta SIA „Stīga Balt”.

Konkurences padome secina, ka attiecībā uz abiem tirgus dalībniekiem neizpildās Konkurences likuma 1.panta 1.punkts, jo konkrētam tirgum piemīt duopola pazīmes un konkrēto tirgus dalībnieku tirgus daļu mainība jeb nestabilitāte liecina par to, ka šajā tirgū nevienam no tirgus dalībniekiem nav dominējošais stāvoklis. Tā kā laika posmā no 2000.-2005.gada SIA „Stīga Balt” tirgus daļa bija (*)% un *Swetrak* tirgus daļa – (*)% un šo tirgus daļu lielums katrā gadā atsevišķi ir mainīgs konkrētajā tirgū – šādā situācijā neviens no uzņēmumiem nedominē un sīvā konkurence norāda, ka neviens no viņiem nevar pieņemt lēmumus, nerēķinoties ar konkurentiem. Konkurences padome norāda, ka tirgus dalībnieka atrašanās dominējošā stāvoklī vienmēr ir jāsaista ar laika faktoru, kad tas ir fiksēts.

Konkurences likums nosauc divas pazīmes, kas ir obligātas dominējošā stāvokļa konstatēšanai: *pirmkārt*, tirgus dalībnieka jeb uzņēmuma tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentu; *otrkārt*, šai tirgus daļai ir jārada tam iespēja *ievērojami* kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci konkrētajā tirgū *pietiekami ilgā laika posmā* (skat.6.2.punktu), un turklāt ir noteikts, ka šī iespēja var izpausties caur zināmu neatkarību, t.i., darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un patērētājiem (skat.6.3.punktu).⁵

Līdz ar to Konkurences padomei nav tiesiska pamata vērtēt *Swetrak* darbības atbilstoši Konkurences likuma 13.pantam.

6.4. Pēc Konkurences padomes apkopotās informācijas lietā, SIA „Stīga Balt” laika posmā no 2000.-2005.gadam valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” un privātiem pasūtītājiem ir piegādājis (*) vienību, savukārt *AB Lietuvos geležinkeliai*, privātajiem pasūtītājiem, valsts un pašvaldību uzņēmumiem ir piegādājis (*) vienību. Bet *Swetrak* minētajā periodā *AB Lietuvos geležinkeliai*, privātajiem pasūtītājiem un valsts un pašvaldību uzņēmumiem ir piegādājis (*) vienību, savukārt Igaunijas dzelzceļam minētajā periodā – (*) vienību. Līdz ar to abi tirgus dalībnieki ir piegādājuši pasūtītājiem Baltijas valstīs ievērojamus apjomus gulšņu un abiem tirgus dalībniekiem ir iespējas piedalīties arī citu pasūtītāju organizētajos konkursos.

6.5. Pēc Konkurences padomes rīcībā esošās informācijas, Satiksmes ministrija bija Konkursa organizētājs, taču piegādes tika veiktas attiecīgi valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”. Savukārt pēc valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” 16.02.2007. vēstulē Nr.VL-7/136 norādītās informācijas, gan SIA „Stīga Balt”, gan *UAB Swetrak* iesniegtā tehniskā dokumentācija par gulšņu īpašībām atbilda Eiropas Standartu EN 13230-1:2002 un LVS EN 13230-1 prasībām. Par piegāžu nodrošināšanu un to kvalitāti šajā gadījumā atbild valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” vai Satiksmes ministrija.

Konkurences padome arī norāda, ka starp valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” un Konsorciju ir noslēgts piegādes līgums, saskaņā ar kuru puses ir atbildīgas par saistību izpildi. Strīdi starp pusēm ir risināmi civiltiesiskā kārtībā.

7. Pretendentu dalības izvērtējums *Eesti Raudtee AS* iepirkumu konkursā

Konkurences padome, pamatojoties uz *Eesti Raudtee AS* 20.12.2006. vēstulē Nr.9-2/10270 norādīto informāciju, secina, ka Igaunijas dzelzceļa konkursā, kas tika izsludināts 2006.gada beigās, varēja piedalīties jebkurš no pretendentiem, kuru piedāvātās gulšņus piegādes atbilda Eiropas Savienības prasībām. Vienīgais kritērijs, pēc kā tiek noteikts konkursa uzvarētājs, ir cena.

Konkurences padome šajā gadījumā nevērtē konkrētā konkursā izvirzītās prasības attiecībā pret tehnisko specifikāciju un pretendentu piedāvāto cenu par vienību attiecīgajā

⁵ Zosule, I. *Konkurences likuma komentāri*. Valsts administrācijas skola: 1999, 8-10 lpp.

konkursā Konkurences likuma 13.panta 4.punkta izpratnē, jo nav konstatēta *Swetrak* atrašanās dominējošā stāvoklī. No lietas apstākļiem izriet, ka dzelzceļu iepirkuma konkursos uzvaru gūst tas uzņēmums, kam piedāvātā cena par vienību ir zemāka, taču, kā tika konstatēts - abiem tirgus dalībniekiem (SIA „Stīga Balt” un *Swetrak*) ir līdzvērtīgas iespējas piedalīties gan dzelzceļu izsludinātajos konkursos, gan arī veikt individuālus pasūtījumus.

Konkurences padome uzskata, ka šajā gadījumā netiek konstatēts, ka Konsorcijs un Lietuvas sabiedrība *UAB Swetrak* atrodas dominējošā stāvoklī, līdz ar to Konkurences padomei nav tiesiska pamata turpināt lietas izpētes procesu un izvērtēt, vai *Swetrak AS* piedāvātā cena Igaunijas dzelzceļa konkursā nav bijusi nepamatoti zema, salīdzinot ar piedāvāto cenu Satiksmes ministrijas organizētajā konkursā 2005.gadā. Līdz ar to pie esošajiem faktiskajiem apstākļiem nevar konstatēt 13.panta 4.punkta pārkāpumu.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 1.punktu, 8.panta pirmās daļas 4.punktu un 13.panta 4.punktu, Konkurences padome

nolēma:

izbeigt lietas Nr.705/06/11/4 izpēti.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme